

1. Miejscowość	WOŁÓW	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres Historyczny układ urbanistyczny miasta wraz z terenem, na którym jest znaczna ilość zabytków archeologicznych	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	WOŁÓW		
3. Powiat	WOŁOWSKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

Rada Miejska w 1439 r. zorganizowała zbiórkę pieniędzy na odbudowę szpitala miejskiego. Szpital posiadał 1 włókę ziemi w Krzywym Wołowie, która została sprzedana w 1473 r., „do tego łąki oraz teren cmentarza”. Kościół przyszpitalny był powiększony w 1577 r., a w 1832 r. przebudowany. W 1818 r. szpital miał 12 miejsc. W 1845 r. istniał nadal szpital-przytułek dla biedaków. Szpital dla mieszczan znajdował się na przedmieściu Ścinawskim na granicy Wsi Polskiej. Przy nim znajdowały się domy mieszkalne i budynki gospodarcze oddanego w czasową dzierżawę majątku szpitalnego. 6 katolickich i ewangelickich mieszczan i mieszczek mogło tu otrzymać wyżywienie i opiekę, a 4 z nich ponadto za darmo mieszkanie, drewno i światło. Więzienie oraz szpital więzienny pod numerem 117 przy północnym murze miejskim zostały w 1841 r. odkupione przez gminę miejską od byłego dozorczy więziennego Wagnera. W 1830 r. w Wołowie notowana jest ewangelicka szkoła żeńska z 2 nauczycielami oraz ewangelicka szkoła męska z 3 nauczycielami łącznie z rektorem. Patronem obu szkół był magistrat. W 1845 r. budynek szkoły ewangelickiej znajduje się we wschodniej partii miasta, obok kościoła ewangelickiego. Miasto usytuowane w płaskim terenie. Część centralną zajmuje miasto średniowieczne o prawie kolistym zarysie, z szachownicowym układem ulic. Do części zachodniej przytyka nowsza dzielnica miasta, której główną osią jest łącząca ją z miastem średniowiecznym ulica Marszałka Józefa Piłsudskiego (d. Małgorzaty Fornalskiej). W układzie ulic można się dopatrzyć elementów układu promienistego, ale nie jest on konsekwentnie przeprowadzony. Od południowego zachodu ogranicza miasto linia kolejowa, ale obecnie osadnictwo rozwija się i poza nią, przy drogach wylotowych (na Rudno, Krzydlinę Małą, Mojęcice), w oparciu o niegdyś istniejące tu wsie (np. Gąsior). Na południowy wschód od miasta średniowiecznego rozwija się dość duże osiedle, którego osią jest droga wylotowa na Oborniki ŚL, łącząca osiedle jako ulica Trzebnicka z pozostałą częścią miasta. Na północ od średniowiecznego Wołowa przepływa niewielka rzeczka Juszka. Za nią usytuowany jest Krzywy Wołów - dawna wieś, obecnie w granicach miasta (por. część Krzywy Wołów).

Wykaz stanowisk archeologicznych:

45/46/75-25 ?

50/50/75-25 ślad osadnictwa- okres wpływów Rzymskich.

51/51/75-25 ślady osadnictwa- neolit.

55/55/75-25 cmentarzysko ciałopalne, epoka brązu.

58/58/75-25 cmentarzysko ciałopalne- kultura łużycka.

62/62/75-25 grób szkieletowy- okres nowożytny.

63/63/75-25 zamek- późne średniowiecze.

65/65/75-25 osada- późne średniowiecze.

Bibliografia: • Richard Junke: Wohrlau, Geschichte des Furstentums und des Kreises von ..., Wurzburg 1965, GŚL 50212 II, [RJ 1965]

• Knie J.: Alphabetisch-statistisch-topographische Ubersicht der Dorfer, Flecken, Stadte und anderen Orte der konigliche Preussische Provinz Schlesien, Breslau 1845 [K. 1845, s.]

• Regesty Śląskie, pod redakcją Waclawa Korty, t. 1 (1343-1348), Wrocław 1975 ; t. 2 (1349-1354), Wrocław 1983; t. 3 (1355-1357), Wrocław 1990; t. 4 (1358-1359), Wrocław (bez daty wydania); t. 5(1360), Wrocław 1992

• Schlesisches Giiter-Adressbuch. Verzeichnis samtlicher Rittergueter und selbstandigen Gutsbezirke, sowie der grosseren Landguter der Provinzen Nieder- und Oberschlesien Breslau 1891,1912, 1937

•Wytyczne konserwatorskie do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wołów, Wrocław 2000

• Zimmermann F. A., Beytrage zur Beschreibung von Schlesien, Brieg t. IV 1785; t.VII 1787

Materiały kartograficzne: • Messtischblatt, pomiar 1887, nowelizacja 1929, wydanie 1937-1940.

Istniejące zagrożenia: Degradacja układu urbanistycznego związana z współczesną zabudową różnego typu, dogęszczanie i wprowadzanie nowej zabudowy na terenach historycznie niezabudowanych, rozbiórki i przebudowy budynków historycznych oraz ich modernizacja z wykorzystaniem współczesnych, niezgodnych z lokalną tradycją materiałów budowlanych. Inwestycje wymagające prac ziemnych.

Postulaty konserwatorskie: Utrzymanie układu miasta, zachowanie dominant, skali zabudowy, jej historycznego rozplanowania, tradycyjnych brył, formy, użytych materiałów i artykulacji elewacji, ochrona zespołów kościelnych wraz z terenami cmentarzy, murów miejskich, zespołu klasztornego, dawnego pałacu oraz reliktyw parku.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)
czerwiec 2023
Justyna Kość

Justyna Kość